

PROSVETA

THE ENLIGHTENMENT

GLASILO IN LASTNINA SLOVENSKE NARODNE PODPORNE ZDRUŽBE

Organ of and published by the Slovene National Benefit Society

Narodnost: za Zdravstveno (vse) Chicago in Kanado \$4.00 na leto, \$5.00 na pol leta, \$1.50 na četrt let; za Chicago in Kanado \$1.50 na leto, \$2.00 na pol leta; za Kanado \$1.00.

Subscription rates: for the United States (except Chicago) and Canada \$4.00 per year, Chicago and Canada \$5.00 per year, foreign countries \$5.00 per year.

Cene oglasov po dogovoru. Rokopisi se ne vračajo.

Advertising rates on agreement. Manuscripts will not be returned.

Nadvoj na vsi, kar ima stik s listom: PROSVETA, 2657-59 South Lawrence Ave., Chicago, Illinois.

MEMBER OF THE FEDERATED PRESS

Posledice nezaposlenosti

Splošna delavska depresija v Ameriki prehaja v štadij opasne bolezni, katere ni mogoče ozdraviti. Ta bolezen je postala kronična in treba je poiskati učinkovitega zdravila. Razni podjetniki, ki štejejo masne dividende, se ne brigajo za sedanjo veliko krizo, ameriško ljudstvo pa se bo moralo oprijeti resnejšega dela, da zamori ta neznosni bacil, ki ga povzroča kapitalistični sistem. Treba je učinkovite remedure.

Pod sedanjim dobičkarim in iskoriščevalnim sistemom je vsaka trezna ekonomska uravnava nemogoča. Sedanji sistem se je izkazal nezmogoče rešiti pereče vprašanje, ki se tiče večine ameriškega prebivalstva. Zato je nujna potreba po novem družabnem redu. Sicer taka preureditev ni tako enostavna, vendar bi se jo dalo uvesti v primeroma kratki dobi. V glavnem je treba zvišati delavske mezde, skrajšati delovni čas, da bo lahko vsakdo dobil zaslužek; odprava privatne proizvodnje in distribucije za dobiček.

Vaškemu treznemu mlačnemu človeku je lahko znano, da je sedanja delavska depresija direktna posledica sedanjega krivičnega uravnjanja pod kapitalističnim sistemom. Vsako stvar, vsako bolezen, ki se jo hoče uspešno ozdraviti, je treba temeljito diagnosticirati; ugotoviti je treba pravi vzrok, treba je iskati vzroke na dnu problema. Šele potem se lahko predpiše uspešno zdravilo. Dokler bo ostala vsa industrija v privatnih rokah, dokler se bo lahko svobodno izžemalo in iskoriščalo delavce in njihove otroke ter žene, vse dotakrat se ne more misliti na kakšno trajno remeduro akutne brezposelnosti. Predvsem je treba odpraviti produkcijo za dobiček. Produciraj naj se radi ljudske potrebe, ne radi podjetniškega dobička. Potem ne bo izkoriščanja in delavci ne bodo delali dolge delovne ure za nizko mezdo.

Cedalje več kapitala je koncentriranega v rokah nekaterih velepodjetnikov. In k tem se steka nakupovalna moč, mesto da bi se stekala k masam, katerih nakupovalna sila je čedalje manjša. Prav radi tega kapitalizem ni sposoben rešiti problema tržišča, katerih mu primanjkuje. Niti ne more zadostno povečati svoje trgovine doma in ne v inozemstvu, kar bi preprečilo nadprodukcijske in brezposelne krize. Pod tem kaotičnim sistemom sedanje družabnega reda trpe vse glavne industrije, premogovina in tekstila, agrikultura in vse ostale industrijske panoge. Racionalizacija, ki je nekako najnovejša kapitalistična zdravilo, pomeni samo to, da bodo zaprli še več tovarnen, kar bo vrglo na cesto še več delavcev kot jih je sedaj.

Za rešitev problema industrijskega uravnjanja produkcije in distribucije je potrebno delavstvo samo, da ga ono reši. Zastonj se pričakuje, da popelje peščica kapitalističnih močkovcev, v čijih rokah je osredotočena vsa denarna sila, delavske mase iz sedanjega industrijskega anarhizma. Delavstvo se bo moralo samo osvoboditi in rešiti, čim bo spoznalo v zadostni meri, da se lahko odpravi brezposelnostne krize, ki so direktna posledica sedanjega dobičkarkega sistema, kateri temelji na izkoriščanju delavskih mas.

Revolta v Egiptu

Egiptski nacionalisti so se pričeli puntati, in mesto Aleksandrija nudi sliko bojnega polja. Vrhili so se krvavi poulični boji ob priliki velike nacionalistične simpatijske demonstracije v počast' voditeljem nacionalistične stranke in bivšega ministrskega predsednika, Nahaasa. Nastala je panika. Množica ogorčenih je naraščala in egiptski policija se je izkazala preslaba, da bi zatrla nemire, pa so prišle angleške čete na pomoč policiji ter zasledile razna prometna križišča.

Anglija ima nad Egiptom protektorat. Domačini - nacionalisti skušajo strmoglaviti svojega kralja, katerega podpira Anglija. Boji se vrši med kraljevaši in nacionalisti, dobiček od tega pa ima tretja stranka, to je Anglija, ki je še vzele znala sebi v prid izkoristiti notranje boje svojih podložnikov, ker tako vplivajo njeni interesi, ki so razpreženi širom sveta. Anglija ima polne roke problemov, ki ji jih nudijo njene dominionske dežele, v katerih ima svoje postojanke in trgovske zveze. Glavni se puntajo v Egiptu. V glavnem gre za samovlado. Vprašanje pa je, dali so Indci sposobni za samovladanje. Stevilne nazadnjaške kaste jim sicer preprečujejo to pravico, vsakogar pa bi angleška laboristična vlada ravnala modro, če bi dala več svobode vsem svojim upornikom.

Glasovi iz naselbin

Zanimive beleške iz raznih krajev

Potovanje v domovino

Dob, Jugoslavija, 10. jul.

Zadnjih par dni na morju ni bilo druge zanimivosti kot malo bolj nemirno morje, ki je povzročilo morsko bolezen, katere v začetku nismo poznali.

V Plymouth, Anglija, smo dospeli v petek ob 4. uri zjutraj. Tu je ostal parnik do 6. ure v pristanišču in iskrali so se potniki, kateri so potovali do te luke, ostali smo nadaljevali pot proti Cherbourg, kamor smo dospeli okoli dvanajste ure. Tu se konča naša pot po morju. Pripravimo se za odhod na mali parnik, kateri nas povede v pristanišče, da se izkrcamo na suho.

Pregledovanje naše prtljage v carinskem uradu je kmalu opravljeno, uradniki in največjih slučajih ne pregledujejo, samo izprašujejo potnike po predmetih, ki so podvrženi carini, seveda v glavnem za tobak. Ako odgovorite, da nimate tobaka ter se uradniku ne vidite sumljivi, vam cabelašči številko, menda uradnika, kateri je pregledal.

Mnogo naših potnikov je imelo plačano samo do Cherbourg, dani ni tamkaj nobeden ostal; tem je bilo potrebno kupiti vožne listke do Pariza. Ker sem popolno nepoznan, poiskem najprej zastopnika Cunard linije, kateri mi da vse potrebne informacije. Kmalu pričnem smenjati dolarje v franke, s katerimi kupimo vožne listke do Pariza.

Tu se je vse kmalu uredilo ter smo pripravljeni na odhod proti Parizu. Potniki drugega razreda odpotujemo ob 3:30 in tretjega pa uro in pol kasneje.

V Parizu dospemo ob 9. uri zvečer, potniki 3. razreda pa uro in pol kasneje. Na postaji nas pričakuje Olip, kateremu izročim potnike, kateri nameravajo ostati v Parizu ter potovati skozi Švico. Polikem zastopnika Cunard linije, ki odpelje ostale v hotel Atlantic, da tam prenočimo ter drugi dan nadaljujemo pot proti Ljubljani.

Pojasneno nam je, da je na vlak v vse rezervirano, tako da se bomo udobno vožili. Ali drugje dan smo se prepričali, da ni bila vse resnica. Ko dospemo na postajo, uradniki železnice niso vedeli nič o rezervaciji za 36 potnikov 2. razreda in 40 tretjega razreda. Nastala je precejšnja zmešnjava. Jaz zahtevam prostor na vlak za naše potnike, uradniki Cunard linije trdijo, da so naši vožni zasedeni po drugih potnikih, tako se prerekamo toliko časa, da odide vlak.

Dospeli v Bruksa pripnejo k vlakom par vagonov tretjega razreda, in naši potniki v tretjem razredu so potolaženi, vli imajo sedeže, prostora dovolj za vse, le vročina je nemogoča in pa še la suhi muhi. Na večjih postajah kupujejo naši potniki raznovrstne piščice, ponajveč vino, in si tolažijo želo.

Popoldne dospemo v Švico. Krašna dežela je to. Na prvi pogled se opazi, da prebivalci Švice ne trpe pomanjkanja ter živijo udobno. Švica je kmalu za nami. Na avstrijski meji smo. Zelo galantno vstopijo avstrijski uradniki ter pregledajo naše potne liste. Tu smo opazili prvo spremembo svetovne vojne, vsaj tisti, ki smo poznali nekdanje avstrijske uradnike in njih oblačnost.

V inozemstvo smo dospeli okoli 11. ure ponoči. Tu smo zvedeli da ima naš vlak 1 uro zamude menda se je pokvarila električna lokomotiva. Od tu nadaljujemo pot po Tirolski. Noč je precej hladna in dospemo zjutraj v Boljak. Tu slišimo prvega telesniškega delavca govoriti slovensko. Vlak se bliža jugoslovanski meji. Pripravimo naše potne liste, katere pregledajo jugoslovanski uradniki, ko dospemo na Jesenice. Slovenska zemlja. Vsi smo nekam zamisljeni. Kdo bi mogel uganiti misli posameznika?

Medtem vstopijo cariniki uradniki, večina Slovenci, fajn fantje, pregledajo naše predmete; ko je pregledovanje izvereno, nam sporočijo, da lahko stopimo, ker vlak bo ostal na

postaji najmanj pol ure. To priliko izrabimo vsi ter stopim prvič po 27 letih na rodno zemljo. Na postaji je vse nedeljsko, potniki hite sem in tja, največ je onih, ki gredo na planine. Vročina, katere nismo občutili po zapustu Francije, pritiska zopet.

Drvim čez Gorenjako proti Ljubljani. Vidi se, da je zemlja potrebna dežja, drugače bo kmot trpel občutno. Bližamo se našemu cilju, beli Ljubljani. Zapazimo prve znake, da se bližamo cilju: vsi smo nestrpni, v rokah držimo prtljago ter smo pripravljeni zapustiti vlak, kateri se res končno pririne skozi Sliho na glavni kolodvor.

Na kolodvoru je precej ljudstva poleg uradnikov Cunard linije, in nekaj naših članov, ki so dospeli sem s prvo grupo. Ni nobenega sprejema (menda je za sprejem pripravljali odbor izseljeniške lige odšel na nedeljski oddih v planino). Sežemo si prijateljsko v roke ter se ločimo. Nekaj se jih poda naprej, na svoje domove, drugi pa gremo v hotele ter nadaljujemo drugi dan pot vsak na svoj dom.

Prižati moram, da so bili potniki celo pot rasen par, sadovoljni in da je šlo vse gladko. K temu je gotovo pripomogla bratska zavest in solidarnost.

Frank Aleah.

Od zastopnika

Pittsburgh, Pa. — Dne 21. julija sva šla z dobroznanim trgovcem Redemjem, ki ima v tem mestu na Butler cesti trgovino muzikalnih instrumentov in drugih drobnarij, v Canonsburg in obiskala več slovenskih družin. Tam sem zvedel, da se John Trčelj še vedno nahaja v bolnišnici z zlomljeno nogo. Čas pa mi ni dopuščal, da bi ga šel obiskati, kar storim ob drugi priliki. Nahaja se v resnem položaju in bati se je, da izgubi nogo, kar pa vsi želimo, da se ne zgodi. Zelim mu popolnega in skorajšnjega okrevanja. Z. Johnom se pozna že nad 20 let.

Drugi dan sem šel na Hermine No. 2 in od tam me je poignil Frank Semich na Hermine No. 1. Obiskal sem večje število rojakov, katerim se zahvaljujem za naklonjenost. Od tam sem odšel na Yukon, kar bom omenil podrobneje v prihodnjem poročilu.

Anton Zidanšek.

O obisku krasne dežele

Mulberry, Kans.

Dne 18. jun. pa zopet na vse zgodaj proti mestu Canon City. Cesta iz Colorado Springsa se vije po zelo ostrih ovinkih, in po par urni vožnji smo že na našem cilju. Mesto šteje okoli 6000 prebivalcev (prebivalci v U. S. na štejejo), med katerimi je tudi precej Slovencev, ki imajo dva društva SNPJ. To sta društvo št. 239 in ml. društvo 664.

V Canon Cityju se nahaja državna jetnišnica (kaznilnica) z vseh strani. Ker so nam povedali, da si jo ne moremo drugače ogledati kot da koga ujetimo, smo se zadovoljili, kar smo od tunaj videli. Po lanskem uporu jetnikov ne pustijo nobenega tujca, da bi jih obiskal. Kaznilnica je obdana okrog in okrog z visokim zidom, na eni strani pa še z visokim skalovjem, na katerem so postavljene stražnice s stražniki, in stražniki s strojnimi. Tudi imajo velike karnice. Ker smo videli, da kaj takega nimajo za špas, smo je kmalu naprej pobrisali.

Brat sugestira, da bi se še 12 milj naprej peljali in bi videli most, ki je postavljen na najvišjem naravnem podstavku kar jih le na svetu. Ta kraj se imenuje Royal Gorge. Most, kakor tudi cesta, ki pelje čez ta kraj, je bil zgrajen šele par let nazaj, in kdor hoče čez most iti, mora plačati 75 centov od odrasle osebe in 40 centov od otroka. Ta cesta je najkrajša iz Canon City do Salida. Most stoji med dvema tesnoma 1400 čevljev visoko. Do ml. med potnjami pa teče reka Arkansas in ob njej se pa vije železnica tudi na Salido. Most sam se savi ni tako velik, drilja ga vrvi podla in ni čez 200 čevljev dolg. A grozno je doli v reko pogledati. Videli sem spoda ljudi, ki so na železnici nekaj delali;

ali komaj sem jih spoznal, da so ljudje, tako so bili majhni v glavočin. Seveda ker smo s skalovlja v bližini mostu imeli krassen razgled, nam ni bilo treba nobene vsote plačati.

Poleg mostu se nahaja turistična kampa in par prodajalen, v katerih je pa vsaka stvar precej draga, na primer hamburger sandwich stane 15 centov. Prodajajo tudi razne druge stvari, največ razne suvenirje. Imajo tudi debelo knjigo s podpismi, v katerih se vidi podpise iz vseh krajev Združenih držav. Videli sem prav lepe krasotice, ki delajo v omenjenih prodajalnih. Kdo ve kaj jih je zaneslo gor med tisto skalovje? Imena in naslova nisem zato pustil v knjigi, ker sem se bal, da bi mi katera pisala. Ha, ha, jaz že vem, kam pes tace moli, kaj bi pa moja stara rekla potem. Torej ker je čas hitro potekal, je brat kot šofer zabornil svojo "lady" nazaj proti Canon Cityju. Nazaj smo vseli drugo cesto, ki se vije dol po strmi kameniti poti proti mestu. Ob tej poti smo našli na dve pravitli zlatolaskalce. Jaz jim privoščim srečo, čeprav nam niso hoteli povedati kaj razkopavajo po tistih kamenju.

Od Canon Cityja proti Florenci se nahajajo prijazni sadovnjaki s sadnjim drevjem vsake vrste. Največ smo videli jabolk, češnjev in hrušk. Pravijo, da I-talijani največ posedujejo omenjene sadovnjake. Videli smo tudi take razne druge vrste farmarske pridelke kot zelje, jecmen, riž, in krompir; krompir, pravijo, da gor po hribih dobro obrodi.

V bližini Denverja se sploh veliko alfafe in sladkorne pese pridelava. Seveda farmarji morajo imeti vodo, da si svoje pridelke namakajo, ker čež le malokdaj pada. Po ranhah se pase lepa živina, katero potem v Denver pošljejo v klavnice. Tudi mnogo ovac in koz redivo gor bolj po hribih; ališal sem, da tudi kozje mleko prodajajo v razne sanatorije in bolnišnice kot zdravilo. Farmarski pridelki imajo vse boljše cene kot tukaj v Kansasu. Seveda blizu mesta so tudi farne precej drage. Tudi se vidi precej chicken ranchov, najbolj redivo kure bele pasme.

Torej končno smo zopet v Colorado Springs. Bratu pravim, da bi se rad šel na Manitou pogledati poprej, ko jo odrinemo nazaj proti Kansasu. Pa pojdimos odgovoriti; res prekrasni kraji kot so Manitou, Garden of Gods, Seven Falls, Chippita Park in Green Mt. Falls. Turistov je tu vse polno in vseh krajev Združenih držav, celo 2 avta smo videli iz Canade.

Dne 19. jun. se pa posloavimo od brata in njegove ljubazne žene in njunega sinčka. Zopet na našem Chevrolet. Na poti proti Pueblo smo videli na stotine prarje dogs, ki so nas pozdravljali s svojim javkanjem ob svojih duplanih zidobnjami v zemljo. Pri Rocky Ford smo opazili lepe ptice fazane.

Če bi dobro deloval vsa pot tudi nazaj, in drugi dan 20. jun. popoldne smo dospeli srečno domov. Doma je bilo vse v najlepšem redu. Seveda sem tudi poskušal tam delo dobiti, ali ni mi ga bilo mogoče. Srečen je tisti, kdor ima delo dandanes, da se polšteno preživi.

Ne svetujem, da bi kdo v Kansas prišel iskat dela, ker kdor ima, komaj zasluži za družbeni assement, ker dela se le komaj po dva dni na teden, pa še takrat ni nič. Videli smo po poti tja in nazaj iz Colorado dosti ljudi brez dela, ki so marširali z malim zavrtkom ali malim kovčgom za delom ter vpraševali avtomobiliste za vožnjo. Koncem naj še omenim da so državne ceste v dobrem stanju; v Kansasu kakor tudi v Colorado je precej vlakovanih.

Torej dragi brat še enkrat lepa hvala tebi in tvoji ljubezni teni za vajino gostoljubnost, ki sta jo izkazala nam vsem skupaj. Bil sem pred tremi leti v starem kraju, a nisem imel toliko veselih uric kot sedaj z vami v solnčnem Colorado.

Frank Sikole.
(Konec.)

Nova serija delnic

Canonsburg, Pa. — Tukajšnje Slovensko hranilno in posojilno društvo ima sedaj zopet na trgu enajsto serijo delnic. Ko to pišem jih je že precejšnja številna razprodanih, kar je prav razveseljivo, da so rojaki zanimajo za svoje lastno podjetje.

Hranilna in posojilna društva v Ameriki in po celem svetu so v splošnem pomenu edino prave ljudske banke. Zbirajo okoli sebe ljudstvo v majhnimi denarnimi sredstvi in pomagajo delavcu, kadar se hoče otresti plačevanja visoke najemnine ter si potem tega denarnega zadoda postavi lastno hišo. Kjerkoli so se ustanovila taka društva, so storila za revnega delavca več kakor pa vse velike banke.

Pomen teh denarnih zavodov je v prvi vrsti gospodarski. Pri prostemu delavcu se daje prilika, da vloži svoje trdo prislužen cente na višje obresti kot jih more dobiti pri katerikoli banki. Mislijo bo mogoče kdo, kako pa je to, da plačujejo ti denarni zavodi višje obresti kot banke? Odgovor je enostaven. Namen teh denarnih združenj ni delati visokih dobičkov.

Država Penna. ne dovoli hranilnih in posojilnih društvom, da bi spekulirala z vloženim denarjem kot to delajo banke. Tudi ne smejo posojevati denarja v kake pušave ali kraje, kjer nima zemlja velike vrednosti. Mi posojujemo denar samo na prve vknjižbe, na že izdelana ali na novozgrajena poslopja.

Pri posojilih se oziroma zlasti nato, da pomagamo predvsem našim ljudem, ki so pridni in varčni. Ne dovoljujemo nobenih posojil na zemljiške spekulacije in tudi ne na velike stanovanjske hiše. Naš namen je pomagati predvsem delavnemu ljudstvu in zato so ti vselej prvi.

Nalagajmo torej naš težko prislužen denar v našem hranilnem in posojilnem društvu, ker nam prinese dobre in zanesljive obresti in ker največ pomaga ljudstvu. John Kohn.

Listnica uredništva

Milwaukee, Wis., Barbara Kocan: — Pišite dotični parobrodni družbi za ime parnika in omenite natančen datum (leto in dan) prihoda v New York.

SNIDENJE

Bara Kocan, 184-letni Turk in njegov pravnuk. Ana je prišla v Ameriko kot snidenjski speciman prebivalnih fantazij, ki hvalijo na svoj način "reformirani" dedek in ljubi. Njegovi dedek, da bi bil Ana star 184 let in se zvedela, da je bila Turk samostojni prebivalni fantazije prebivalci.

Čudeži moderne znanosti

V ledu konservirano življenje

Zastoj življenja še ne pomeni brezposelnosti. Življenje se more tudi prekiniti. Ne samo za eno minuto, za četrt ure, ampak za celo tedne in celo mesece. Srce je omrtvičeno, obtok krvi ustavljen, dihanje je popolnoma prenehalo, kratko malo pred seboj imamo truplo. In vendar moremo to truplo s par gibi zopet zbuditi k življenju. Življenjski stroj prične kakor pravkar navita ura nenadno tiklati in koleas se vrtijo naprej.

Ta poskus se je posrečil prirodoslovcu Pavlu Requerellu, ki je izpostavil žabe in ribe silno nizki temperaturi, da so zmrzle in postale trde kakor kamen. Njihova trupla so ležala cele mesece v ledu pod steklom. Potem jih je učenjak počasi in previdno otajal in 24 ur pozneje so žabe in ribe veselo plavale v vodi, kakor da bi ne bile prenehale živeti. Slične poskuse s popolnim uspehom je napravil ruski biolog Bahmetjev.

Ali je mogoče konservirati v ledu tudi človeka, ki je najbolj kompliciran življenjski stroj prirode? Ali se bo kdaj uresničila fantazija človeka, ki se je dal s tridesetimi leti konservirati v ledu, da se prebudi čez pol stoletja v drugem, boljsem času in da nadaljuje življenje tam, kjer ga je bil prekinil? Tega poskusa iz umljivih razlogov seveda niso napravili, vendar trdijo nekateri fiziologi, da zadevni poskusi ne spadajo več v kraljestvo bajk.

Ali se sme k sadju piti voda?

Znani praktični zdravnik dr. W. Schweisheimer piše:

Ljudsko mnenje pravi, da ni dobro, če k surovemu sadju pijemo vodo. Takšno naziranje moramo vselej natančneje preiskati, preden izrečemo sodbo; ljudsko naziranje ima pogosto veliko praznoverja in čudnih primesi na sebi, a zmeraj tiči v njem kakšno realno jedro in izkustveno znanje.

Zdravniki na to vprašanje ne odgovarjajo enotno. Načelno je pač tako-le: pri neprevlekih množinah sadja in neprevlekih množinah vode — če smo navajeni na obojne množine — nam skupno uživanje splošno ne škoduje. Sicer pa že samo na sebi ni dobro, če uživamo preveč sadja naenkrat, ne da bi se bilo telo pogladoma na to navadilo. Želodec se lahko pri tem preveč razširi, črevesno delovanje je preobremenjeno. Če normalna količina sadja poživlja črevesno delovanje, kar je pač prva njegova prednost. Na sadje navajeni ljudje, zlasti v sadnih krajih, morejo brez najmanjše škode pojedati zelo velike množine sadja, pa se večkrat tudi zmotijo, če pride na primer nova sadna vrsta na trg. Številna motenja v prebavi po užitem sadju, posebno pri otrokih, niso posledica pokvarjenega ali nezdravega sadja, temveč temeljijo na čezmernem uživanju.

Če pijemo zraven še vodo, se želodec seveda še bolj razširi. Je pa to pri posameznih sadnih vrstah zelo različno. Ravno poskusi najnovejšega časa so pokazali, da sadje vodo vseva in se pri tem še razširi. Farmakolog Gros v Wuerzburgu je to ugotovil z zanimivimi raziskovanji. Razrezal je jabolka, češnje, alive, jagode itd. in jih je dal v vodo. Najbolj so se napele češnje, njih obseg je narasel za 60 do 100 odstotkov, in sicer posebno pri črni češnjah, pri drugih vrstah je bilo povečanje obsega manjše, pri jabolkih na primer samo 10—20 odstotkov. Praktična posledica je ta, da pri uživanju češenj ne bomo pili večjih množin vode; kajti kar velja za poskuse v laboratoriju, to velja tudi za želodec in za čreva. Sadje se napne, povzroči abnormarno polnost želodca, nastopijo pritiski na prečno mreno in iz tega morejo nastati nevarnosti za dihanje in za srce. Tudi črevo začne prehitro delovati in se pogosto pojavi driska.

Slabo se ujema voda tudi z nezrelim sadjem. Nezrelo sadje sicer ni neposredno strupeno, nekateri otroci ga še celo prav dobro prenesejo, a ono vsebuje snovi, ki dovedejo do draženja prebavnih organov in povzročajo na ta način bolezni. Najbrž more črevo vlakna nezrelega sadja posebno težko prebaviti, in postanejo vlakna laže prebavljiva, šele s solnim zorenjem. Pogostejši vzrok prebavnih motenj je pokvarjeno sadje; na njem naseljene glivice povzročijo abnormarno vrenje v telesu in v nadaljnji posledici motenje črevesa in gotovo tudi splošne pojave zastrupljenja. Iskustvo uči, da se pivo in sadje vobesa slabo prenašata; to čuti instinktivno že telo samo, ker si ne želi nobene take sestave, ki se pojanjuje, ali se s sadjem ne slagajo drožini sestavni deli v pivu ali kaj je sicer vzrok tega nasprotstva.

Vprašanje, če smemo piti k sadju vodo brez škode, se torej ne more enotno odgovoriti. Varnost se bomo čezmernega pitja vode na užito sadje, zlasti pri češnjah. Nasprotno pa nikakor ne more škodovati, če pijemo vodo pred sadjem; voda je želodec že zapustila, preden je sadje vanj prišlo. In tudi proti pitju vode zraven sadja se pri zmernem uživanju vode in sadja ne more načelno nič ugovarjati; zdravi prebavni organi, posebno če so na to navajeni, ne bodo imeli od tega nobene škode.

(Zdravje.)

SREČANJE

(Za Prosveto napisal Ant. Adamič.)

Očitajoče se je oglašala žena: "Zakaj nisi prinesel Milenki punčke? Tako zagotovo si ji bil obljubil. Že ves dan se kuja."

Pogledal je mrdajočega se otroka, pogladil ga je po lasih, dvignil k sebi na kolena in ga zopet izpustil na tla. "Prinesem pa drugič. Milenka, zdi se, da bo tista punčka še najlepša, ki ti jo prinese sveti Miklavž."

"Kdaj bo to, očka?" Milenki so se zaskrile oči in oklenila se ga je okoli kolen. Dvignil je otroka k sebi, ga poljubil na čelo in odšel z njim v spalnico. Žene še pogledal ni, kakor bi je ne bilo.

Božo se ni briga za nikogar. Tiral je svojega konja na motovo in ga priganjal s hrupnim "hjo!"

"Božo, spat!" je zaukazala mati otroku, privla luč in odšla z njim v spalnico za možem.

"Kaj ti je zopet, Stane, da si tako redkobeseden? Še ne pogledaš me."

Skrbljivo je upirala oči v njegov obraz. Ni je pogledal.

"Nič mi ni. Preveč imam dela, a delo človeka ubija." Nejevoljno je odgovoril in grizel brke.

"Ker se tako poganjaš," ga je karala žena. "Samo, kar veleva ti stan, to storiš dolžan in prav nič več! Prav za noben hasek nisi, le pisarnica in paragrafi ti rojita po glavi. Ondi je tvoje čečenje in tvoja molitev. Sicer pa mi je ljube, samo da ne polegaš in ne buljiš po vse polno dne v strop."

Nič ni odgovoril, razpravil se je in legel spat. Žena je hitro pomirila otroka, da sta legla vsak v svojo posteljo.

"Pojdem v kuhinjo. Lahko noč!" je dejala in se ustavila med vrati. Oklevala je, kakor bi se a seboj borila, potem pa je počasi stopila k njegovi postelji in mu ponudila ustni. Niti zganil se ni. Žena ga je poljubila na lice in odšla po prstih iz sobe.

Stane ni spal, temveč je mislil na Ano. Ta grozna vojaka! Kaj bi zdaj z Anico? In v teh dragih, resnih časih! Bila je že tedaj gosposka, gizdava, veseljaška, in to v zvezi s svojimi revščini, in koketna. Milka je bila bogata nevesta, skrbna, gospodinjka in preprosta, popolno nasprotje od Anice. Toda, toda... Zabolelo ga je nekaj. Kakšna krasotica, boginja je Ana še vedno! Nikjer se ni videl lepše od nje. Ljubezen, pozabljenost, a smrti ji ni...

Prebudil se je ves ožogel, kajti sanjal je o Ani, nekdanji svoji ljubici. Kakor pred desetimi leti sta se pravkar poljubovala in se ljubila, ljubila... Že bdečega je še vedno obveval sladki opoj ljubezni, po žilah mu je še vedno divje plula razbijača kri.

Čmerikav je pohajkoval v pisarnici, kadil cigareto za cigareto in še časopisov ni pogledal, čeprav so na čelni strani vikali z velikanskimi črkami o nekem zmagovalstvu. Opoldne je bil redkobeseden, popoldne pa je zabel v gostilnico, kjer je pil močno vino. Odobroval se je. Ob večerji se mu je razvozljal jezik. Igral se je z otrokoma, pravil jima je bajke in posmešice. Milka se je na tihem radovala, ker nasmehnil se je tudi njej in ji pogladil lice. Temni oblak je izginil z njenega lica.

Drugo jutro se je zopet zbudil ves zamišljen in kakor stopen. Černič se je nečesa bal. Zato se je naporno šilil z delom. Miali, ki so mu uhajale preko mej, je krotil in ovladoval z duševnim ter telesnim delom, ki je zahtevalo mišic in pozornosti. V pisarnici je premetaval, mešal in zopet urejeval akte. Sloneč na

mizi je pisal, črtal in popravljal. Zaposel je duha tudi za cene krivic pri odmerjanju davkov, češ da jih zahteva državna blagajna. Nad besnimi ugovori se je naslajal. Vsa dan je po kosilu na gredicah za hišo otiral z zeljnatih glav gosenice, pullil plevel in okopaval zemljo. Žagal je in cepil drva. Kadar ga je oviralo grdo vreme, je polegla na otomanu in bral, bral. Vzgojo otrok je prepustil ženi. Že mu je očitala, da se nič ne briga za lagodna negodnika. — "Naj se le naskučeta in malo polvaljata po blatu in prahu," se je malomarno branil. "Že se pride čas in tedaj nategnem vajeti." Otroka pa sta se valjala in lasala po tleh. — "Čigava sta, čigave krvi?" se je vprašal. A ni globoko razglabljal, kajti preveč je bil zaposlen s samim seboj.

Černič je bil že več tednov ves nesrečen. Spomin na Ano ga ni ostavil ne po dnevi ne ponoči. Med mrzličnim delom je večkrat zavzdihnil, gledal skozi okno in sanjari. Pa da bi vsaj noči ne bilo! Kadar materija počiva, tedaj razpne vekovečni, neumrljivi duh krila in pluje visoko pod ozvezdjem. Kako je tedaj vse življenje en sam trenutek! Preteklost je sedanjost, sedanjost pa že davno minula doba. Se nista pravkar ločila z Ano? Mencal si je oči. Bedak že deset let je minilo! Pa da sem jo moral srečati! Usoda! Branil se je in otresal, a vse nič ni pomagalo. Nekega jutra je dvignil roko visoko nad glavo in je zamahnil. — "To je njena volja, Ana hoče tako!" je vzdihnil. Ni sicer varoval v prenos mihli in želja, toda zdela se mu je, da se mu je mahoma odprl ves nov svet. "To je njena volja, saj me je še pravkar poljubljala kakor blazna in me zaklinjala, naj ostanem pri njej. Moram jo videti!"

Nekaj dni je kolebal, ali bi ali ne. Nevarnosti, resnici bi pogledal v oči, z roko bi segel po krasti na nekdanji globoki rani in bi odtrgal. Ali bi se lila kri? Naj bo, kar mora biti! Odločil se je.

Pisal je neki znanci, naj mu pošlje Ahin naslov. Došlo mu je kratko sporočilo: "Ana je omožena ter srečna mati. Ali se je spominjate — in Vi? Njen naslov je Ana, omožena Schein, ulica N. št. 7."

Grizel si je ustnice. Kakor bi ga udaril v obraz, je osramočen vrzel dopisnico v predal mize. "Tudi prav, da je srečna, če je srečna!" je siknil in se zazrl z izvezjenimi ustnicami akosi okno.

Odleglo mu je do drugega dne in še za en dan. Naslednjega jutra pa se mu je zopet naselilo v dušo neizrazljivo hrepenenje. Sklenil je, da jo mora in mora videti. Zakaj? Čemu? Ni si znal odgovoriti. Zabel je pod oblast amehljajočih se erotov, ki so vpletali vse njegove misli v dehteči veneč rož, ki je bil namenjen njeni ozarjeni glavi. — Zakoračil je, zakaj bi ne šel še dalje!

V trgovini je izbral razglednice. Nezapuho se je oziral zdaj v prodajalko, zdaj na vhod v trgovino. Ali ga je kdo že zalotil pri skrivnih mislih? Kočno se je odločil za Heinejevo poprajo s pesmico: "Ne vem, kaj naj to pomeni, ker sem tako žalosten..." V pisarnici je napisal sporočeni naslov, podpisal pa ni. Ali bo še spoznala njegovo pisavo? Ko je oddal svojo skrivnost pošti, se je oddahnil. Ko pa je šel zvečer domov, je začutil v arcu greh. Ne ženi, ne otrokom se ni upal pogledati v oči. Nalaho se je odkril Milenke, ki mu je sedla na kolena in se odpravil spat.

(Dolje prihodaš.)

pripomnil gospod ravnatelj prokuristu.

Res, že drugega dne je morala Marička v drugo nadstropje in kar v predsobo gospoda ravnatelja. Muha se je tresel za svojo mizo.

"Dobro me je oplazil. On, da bi se le še kaj hujšega ne izkuhalo," je žaloval ter se tolažil. "Da, vse to je kazen za lenuharjenje, ki je izvor izkušnjav in vsemu grehu," je sklenil svoje premišljevanje.

"Kako je kaj?" jo je komaj pričakal prvi večer po končanem delu pred banko.

"Nič posebnega. Malo je siten, zelo natančen in vedno me pošilja sem ter tja."

Muha jo je odsej redno vsak večer spremljal domov.

Za mesec dni je že jadikovala, da ne more prav nič več vzdržati, češ, da jo šef muči. "Za vasko malenkost me že ošteva, kakor dečko. Pustila bom službo in se preselila k teti na Dunaj, ali pa pojdem v Ameriko," je vzdihovala in se usekavala.

Muhi je leglo na srce. Vest ga je pekla. "Vsega zla sem kriv jaz," si je očital, sočustvujoč z nesrečnico. Da, prav iz srca je zaljubljen šef, "krokarije in lenobe," kakor se je bical v urah samotne, noči in brezmjerne tuge.

Poročila sta se. Med darili, ki jih je dobila nevesta za poročni dar, je bil tudi velik šopek nageljnove pismom, v katerem ni bilo nič več in nič manj ko desetisoč dinarjev. — "Za zvesto službovanje! Hvaležni N. N., vaš bivši šef," je bilo zapisano.

Kadar obišče gospa Marija svojega moža v banki, in to se zgodi večkrat, pohiti vedno prav rada v prvo nadstropje. "Svojega nekdanjega, sitnega šefa moram vsaj pozdraviti; to se vendar spodobi," dopoveduje možu, ki ji samo prikimava, pa tudi nič ne reče, čeprav je od nekdanjega "sitnega šefa" ni včasih po celo uro.

Gospod Muha še vedno rad kroka in potem lenuhari, toda gospod ravnatelj mu nikdar ne reče žalbesede. Nasprotno, v plačl je dosegl že gospoda prvega prokurista.

Na prodaj je

grocerijaka prodajalna v veliki slovenaki naselbini. Lepa prilika za Slovence ali Hrvate. Vzrok prodaje, ker mislim zapustiti naselbino. Več podrobnosti se izve pri lastniku, ako pridete osebno ali pa pišite na naslov: J. Z., 428 S. 4th Street, Milwaukee, Wis. (Adv.)

NO EXCUSE FOR A

"SPLITTING HEAD"

There's no need for an aching head to tell you that. At the first warning think of the Dillit's Aspirin. Chose it a few minutes. Almost before you realize it, you have cleared the pain away. It's as simple as that—no trouble, and harmless—for Dillit's Aspirin is the new and safer way to take aspirin.

Dillit's Aspirin is the finest aspirin in existence, chewing gum form. You can take it any time—any place. You need no water to gulp it down. There is no unpleasant taste—no choking.

Because you know Dillit's Aspirin the world's most famous headache remedy, you can be sure all its soothing qualities are effective quickly, continuously.

Keep a package of Aspirin on hand for quick, harmless relief from the pain of headache, neuritis, arthritis, etc. It helps break up a cold, and soothes irritated sinuses, even such severe cases as follow tonsil operations. If your doctor does not have Dillit's Aspirin, send for free sample to Health Products Corporation, Dept. A, 112 North 13th Street, Newark, N. J.

PROBAK BLADES
make your
DOUBLE-EDGE
RAZOR
(old or new model)
a
BETTER RAZOR
of your
money
back!

GUARANTEED BY
PROBAK CORPORATION
Selling Safety Razor Co., Inc.
N.Y.C.

NA PRODAJ JE

hiša z 12 sobami (rooming house), vodna gorkota, poslopje je vse v dobrem stanju. Proda se poceni, ker mislim odpotovati v staro domovino. Oglasite se osebno ali pismeno na naslov: Jos. Ramshak, 460 Hanover st., Milwaukee, Wis.—(Adv.)

ISCEM ROJAKA

Anton Predikaka pred sedmimi meseci se je nahajal v državi Colorado na Robinsonu. Sedaj ne vem kje je. Cenjene rojake prosim, če kdo ve za njega, da mi to javi, za kar bom zelo hvaležen in ako pa som čita ta oglas, prosim, da se mi priklasi, ker bi rad vedel kaj misli napraviti z društvom. Louis Koshner, Box 11, Galloway, W. Va.—(Adv.)

RAD BI IZVEDEL, KJE JE

moj brat Frank Matko, pred tremi meseci je bil v Barbertonu, Ohio. Cenjene rojake prosim ako kdo ve za njega, naj mi to javi, za kar bom zelo hvaležen. Ako bo pa sam čital ta oglas, naj se mi javi prosim, ker jaz sem hudo bolan in bi ga rad videl. Valentin Matko, P. O., Galloway, W. Va.—(Adv.)

ISCEM ŽENSKO

Vdovec star 54 let, imam precej prihrankov in stalno delo. Imam tudi štiri otroke v starosti od 18 mesecev do 6 let. Želim dobiti žensko v starosti 40 do 50 let in brez otrok, v svrhu, da bi skrbela za otroke; za plačo se dogovorimo. Sprejme se pa tudi, ako se sporazumemo, za žentev. Pišite na naslov: OSKRBNICA, 2657 So. Lawndale Ave., Chicago, Ill.—(Adv.)

From Youth to Age

There are three trying periods in a woman's life: when the girl matures to womanhood, when a woman gives birth to her first child, when a woman reaches middle age. At these times Lydia E. Pinkham's Vegetable Compound helps to restore normal health and vigor.

LYDIA E. PINKHAM'S
VEGETABLE COMPOUND

"If you will fill in the coupon and mail to the Lydia Pinkham Medicine Company, they will be glad to send you a copy of Lydia E. Pinkham's Private Test Book, free of charge."

Name _____
Address _____
City _____ State _____ Zip _____

Naročite Mladinski list, najboljši mesečnik za slovensko mladino!

famous the world over

Pinaud's Shampoo

Leaves your hair lustrous, healthy, and not too dry!

At your favorite store—or send for free sample to Pinaud, Dept. M, 220 E. 21 St., New York

Zonite

For pyorrhea

For prevention against gum infections, use Zonite, the new powerful antiseptic. Also guards against colds, coughs and more serious diseases of nose and throat.

Stara in zaupna prijateljica

je ta dobro poznana banka svojim odjemalcem, katerim vedno rada pomaga in daje nasvete. Ona izvršuje vseh vrst bančne posele in prodaja parobrodniške liste vseh družb.

Ne pozabite se obrniti na njo kadar kaj potrebujete.

KASPAR AMERICAN STATE BANK

1900 Erie Island Ave.

CHICAGO, ILL.

Tiskarna S. N. P. J.

SPREJEMA VSA

V TISKARSKO OBRT SPADAJOČA DELA

Tiska vabila za veselice in shode, vizitnice, časnike, knjige, kalendarje, letake itd. v slovenskem, hrvatskem, slovaškem, češkem, nemškem, angleškem jeziku in drugih

VOĐSTVO TISKARNE APELIRA NA ČLANSTVO S.N.P.J., DA TISKOVINE NAROČA V SVOJI TISKARNI

Vsa pojasnila daje vodstvo tiskarne. Cene zmerno, unijako delo prve vrste.

Pišite po informacije na naslov:

S. N. P. J. PRINTERY

2657-59 So. Lawndale Avenue

CHICAGO, ILL.

TAM SE DOBE NA ŽELJO TUDI VSA USTМЕНA POJASNILA

KAZEN

(Za Prosveto napisal Ant. Adamič.)

Bančni uradnik Muha je dril piko. Včeraj je krockal in danes mu je brnela glava ko lončen bas. Pročezal se je po stolu, brskal je po računih in si snažil nohte. "Jan, brrr, dolgaas!" Segal si je v lasa in si mečpal zaspane oči. Hvala bogu, da ni dne za stranke. Pa kaj naj počnem? Danes ni posla, zame ne, in takorekoč sem prisiljen, da lenuharim. Ne rečem, da nisem obče lenuh, danes pa se zavedam, da moram lenuhariti, ker se mi pač noče, da bi delal. Jou uh —, je zdehal in pomežikoval skozi okno.

Muha je bral poslednjo stran časopisa in glava mu je polagoma zlezla na inerate. Ko je njegov nos ovažal smrdeče tiskarsko barvilo, je šlinil z glavo pokonci. Vprava ta čas pa je vstopil sluga in mu položil na mizo ozko kuverto. Kaj je bilo v pisemcu? Nič drugega, samo: "Ali ste mačkasti? Marička."

Muha je debelo pogledal: Glej jo, glej! Ti preklicana Marička, o ti ptičica. Kaj, kje pa si! Ali te bom...? Muha je pohitil iz sobe, potem v nekako predsobo in je potrkal na duri sobe, iz katere je vršalo nervozno sobanje pisalnih strojev. Pokukal je v sobo in je zapretel a prstom. Obotovljaje se je ponehalo tipkanje in bleščila Marička se je

sklonila nad svoj stroj ter je še hitro nekaj poradirala.

Oči vseh tipkari so se zapile v Maričko, saj so vedele vse, da jo Muha rad vidi. Muhov obraz je izginil. Marička pa si je popravila vlasnice. "Ali je meni zapretel?" se je nedolžno čudila, vstala in odšla iz komptorja.

"Kako je hitro za njimi!" so se hipec pozneje hihetale zavistnice.

Muha se je vedno smehljaj, a bolj z očmi, tako nekako v zadregi. Ženske imajo nad moškimi take sorte veliko moč. Morda jim pa taki moške ugajajo zato, ker so v nekaterih trenutkih odločni, smeli in imajo tudi prav debelo kožo.

"Kaj ste mi pisali, a?"

"Ker sem vedela, da se dolgočasite," mu je nežno odgovorila. "Ja, duha, kaj vas to briga? Smentana punčka, kako pa veste, da sem ga včeraj polomil?"

"Videla sem, ko sem šla akosi sobo, da ste gledali, kakor povodni konj in me še opazili niste. Sedaj vas boli glava. Prav vam je!" mu je nagajala. "Pa mene tudi", je hitro pristavila in se pogladila po čelu.

"Polna glavica muh in brečljiv!"

"Kako ste poredni! Res, kri mi sili v glavo, ker imam toliko dela," se je hlinila.

"Meni pa iz glave —. Saj je vake čelo res vroče ko razbeljeno železo." Podržal ji je roko na

čelu. Ona je zatislila oči in tedaj ji je pogladil tudi lice.

Muha ni opazil in Marička seveda tudi ne, kdaj je vstopil gospod ravnatelj, ki se je ustavil ob vratih in si gladil svoj okrogli, gladki podbradek. Popravil si je šepalnik in je močje odkrakal iz predsobe. Marička je prhnila v sobo za stroj, Muha pa se je podrgnil pod nosom, pogledal na svoje čevlje in je odšel ves poparjen v svojo sobo.

"Salament, to je napačno! Kaj pa je tebe treba bilo!" se je hudoval za mizo in si grudil noht na palcu, kajti le predobro je vedel, da preganja ravnatelj vsako intimnost a tipkariami. In čudno, da je vedno izbral samo arčkane punčke. Morda je mislil, da znajo take vse bolje in lepše ko preproste in nelepe. "Zijala so sicer vse, le da so nekatere bolj apodobne in bolj čiste," je nekoč

Hitt and Runn—Considerable Events Sometimes Can Take Place in Two Hours of Time!

BY HITT

